

Arena războaielor culturale*

Luiza Mitu

SISIF, Craiova

Nr. 30, 1 octombrie 2011

<http://www.sisif.ro/cartea%20de%20sub%20nas/664/Arena-razboaielor-cultural.html>

Editura Curtea Veche reunește în colecția „Știință și Religie” un număr important de titluri care pun în dezbatere

marile întrebări ce au frământat timp de secole gândirea umană. În acest sens organizația filantropică John Templeton își propune să stimuleze o nouă gândire bazată pe suspendarea prejudecăților printr-un dialog intercultural cu oameni de știință și teologi care au ca preocupare cele mai profunde probleme ale disciplinelor de studii proprii fiecăruia și care își propun să analizeze, din perspective diferite, subiecte care astăzi, datorită celor mai recente descoperiri științifice, apar ca fiind perene și controversate.

Una dintre dezbaterele de acest gen, care s-a concretizat într-un volum apărut în 2010 la Editura Curtea Veche Publishing și care dă și titlul volumului, are ca punct de pornire întrebarea „Oare din cauza științei a ajuns desuetă credința în Dumnezeu?” La dezbatere participă oameni de știință și filosofi a căror activitate este recunoscută în marile universități ale lumii. Cele treisprezece eseuri semnate de Steven Pinker (profesor de psihologie la Universitatea Harvard), Cardinalul Christoph Schönborn (arhiepiscop al Vienei), William D. Phillips (laureat al premiului Nobel pentru fizică, 1997), Pervez Amirali Hoodbhoy (profesor de fizică la universitatea Islamabad din Pakistan), Mary Midgley (filosof), Robert Sapolsky (profesor de științe ale biologiei, neurologie și științe neurologice la universitatea Stanford), Christopher Hitchens (autor), Keith Ward (preot membru al academiei britanice), Victor J. Stenger (profesor emerit de fizică și

* Fundația John Templeton, *O dezbatere Templeton. Oare din cauza științei a ajuns desuetă credința în Dumnezeu?*, traducere de Adina Aleman, Editura Curtea Veche, București, 2010.

cosmologie al universității din Hawaii), Jerome Groopman (profesor de medicină la Harvard), Michael Shermer (doctor în istoria științei, profesor la universitatea Claremont), Kenneth R. Miller (profesor de biologie la universitatea Brown), Stuart Kauffman (directorul institutului de biocomplexitate și informatică din Calgary) plus trei dezbateri pro/contra (Christopher Hitchens vs. Kenneth Miller, Jerome Groopman vs. Michael Sherman, Steven Pinker vs. William D. Phillips) au fost coordonate și redactate de Michael Shermer, directorul revistei Skeptic și autor al unor editoriale lunare în publicația Scientific American, care a și contribuit cu un răspuns la tema pusă în dezbateri. Pentru cei interesați să afle mai multe detalii despre rolul și preocupările fundației pot accesa adresa de internet www.templeton.org/questions/purpose.

Privind lucrurile la un nivel superficial, știința a făcut ca ideea de Dumnezeu să fie depășită. Însă opțiunea credinței în Dumnezeu, opinie unanim acceptată de participanții la tematica pusă în dezbateri, nu este o problemă de ordin științific (William D. Phillips), ci o judecată privitoare la aspectele fizice ale lumii. „Ea este un element dintr-un ansamblu mai mare și mai complex; perspectiva noastră asupra universului, acest set de presupoziii fundamentale prin intermediul cărora înțelegem lumea în care trăim ca întreg.” (Mary Midgley). Problema surclasării unui creator divin în fața realităților științifice este abordată prin prisma a două perspective. Perspectiva rațiunii și a adevărilor științifice care pot fi măsurate și verificate experimental și perspectiva adevărilor vieții morale care țin de domeniul credinței indiferent dacă ești ateu sau adept al unei religii. Credința nu ține de dovezi, ci de capacitatea subiectivă de a crede. Credința nu este dedusă logic, ci simțită. Principiul de bază al credinței este toleranța (Jerome Groopman). În ceea ce privește prima perspectivă, știința în sine nu pune în pericol credința într-un creator divin, ci mentalitatea științifică de tip reduționist, proprie mai ales culturii intelectuale a Occidentului, care prin descrieri cantitative și reductive încearcă să explice realitatea în totalitatea ei. Aplicarea nelimitată a mentalității științifice duce la agnosticism și la ateism. (Christoph Schonborn) Deși credința este atribuită maselor, sunt opinii, ca cea a cardinalului Christoph Schönborn, care consideră că și în cazul celor mai fanatici susținători ai ideii de Dumnezeu libertatea câștigată prin intermediul noii tehnologii are șanse mult mai mari de a duce la hedonism, consumism și la un *divertissement de masă bun de amorțit mintea*.

William D. Phillips, laureat al premiului Nobel pentru fizică și membru al Institutului Joint al Institutului Național de Standarde și Tehnologie, S.U.A consideră că, în fond, problema reconcilierii realitate și de percepție la care se situează fiecare dintre noi. A transforma un postulat de ordin războaielor culturale iremediabile. Jerome Groopman, profesor de medicină la Universitatea Harva

religie este cauzată de două poziții extreme: 1. credincioșii fundamentalisti din Statele Unite care cuprindă dispoziții preluate din Biblie legate de viața sexuală și rugăciune; 2. ignoranța deopotrivă pe care știința le poate oferi pentru îmbunătățirea vieții și a ateilor care ignoră înțelepciunea textelor. Medierea a conflictului este toleranța reciprocă. „Ceea ce este perceput acum ca fiind un univers degradat, cred eu, o ciocnire la nivel local între o viziune științistă, mult mai favorizată în ultima vreme pe care le-au avut majoritatea oamenilor în aproape celelalte epoci” (Mary Midgley).

În ciuda abordărilor diferite a dezbaterii Templeton, autorii eseurilor pun în balanță aspectele pozitive și negative ale științei și religiei cu scopul unic de a găsi o cale de atenuare a energiilor negative din arena războaielor culturale. Concluzia generală a dezbaterii este că știința și religia nu sunt dușmani, ci pot fi complementare.